

Nyílt válasz a nyílt levélre

A magyar nagykövet válasza a „Razzia 1942” Emléktársaságnak

Qui s'excuse, s'accuse (kb. „Aki mentegetőzik, csak gyanúba keveri magát”) tartja a mondás, és ennek értelmében talán egyáltalán nem kellene válaszolnom. Még az olvasó azt hiheti, hogy nem tiszta a lelkiismeretem.

A legegyszerűbb volna azzal előhozakodnom, hogy a látogatásom programját teljes egészében a szablyai opstina állította össze, így az, amit a „Razzia 1942” Emléktársaság a levél végén ír, nevezetesen, hogy „reméli, nem szándékosságról van szó, csak a szablyai opstina és a protokoll mulasztásáról” – megfelel a valóságnak. Remélem, maga a szablyai önkormányzat is kérni fog egy ilyen értelmű helyreigazítást.

Ezzel azonban nem elégszem meg. Az opstina kedves meghívása ugyanis kizárólag az ismerkedést célozta, az első kapcsolatfelvételt, amely - éppen az én privát szablyai kötődésem miatt - igyekezett oldott, közvetlen és a lehető legkevésbé protokolláris lenni. Nem volt célja a világháború ártatlan áldozatai előtti tiszteletadás. Nem kértem a (feldúlt) szablyai temető helyének meglátogatását, ahol rokonaim is nyugszanak. Részemről durva nevelatlenség lett volna felülbírálni az opstina vezetői által sugallt programot, amely valóban kiváló alkalmat adott arra, hogy megismerkedjünk, és megteremtjük a további találkozások, látogatások és az együttműködés alapjait. Tény, hogy az opstina vezetői elvittek a magyar áldozatok csurogi emlékhelyére, de nem főhajtás céljából. Ez közös terepbejárás volt, amelyen fel kívánták hívni a figyelmemet arra, milyen méltatlan körülmények között kell évről-évre leróniuk a kegyeletüket a magyar áldozatok hozzátartozóinak: szeméttelen, szembesülve a rendszeres vandál rombolással és sírgyalázzal. Alkalmom volt arra, hogy a polgármester úr – segítséget is kérve - felvesse: az opstina is keresi a megoldásokat, hogy emberi, méltó körülményeket teremtsen a hozzátartozók gyászához.

Szögezzük le tehát: szó sincs arról, hogy „szelektíve kezeltem volna a világháború áldozatai előtti tiszteletadást”, ahogyan önök állítják. Ez az alkalom egyáltalán nem a tiszteletadásról szólt. A magyar áldozatok előtt sem tettem főhajtást. Egy megközelíthetetlen szeméttelen, sártenger közepén, siralmas körülmények között lapul, letört keresztű sír tereplátogatása nem nevezhető a magyar áldozatok előtti tiszteletadásnak. „A magyar áldozatok emlékművének meglátogatása” tehát nem történt meg. Pont. (Helyesbíték: nincs is emlékmű. Ha valaha kilátogattak volna arra a helyre, nem neveznék azt tiszteletadásra méltó emlékműnek).

Bár a részemre címzett bírálatot, mint mondtam, nem tartom megalapozottnak, nem kételkedem a Memorijalno Društvo „Racija 1942” tisztességes szándékában, és örülök, hogy felveti a kérdést. Kimondja ugyanis, implicite, azt az alapelvet, hogy az áldozatok iránti tiszteletadás nem lehet szelektív: nem mérhetünk kettős mércével. Az ártatlan áldozat - ártatlan áldozat, és nincs nemzetisége, mindegyik megérdemli a méltó gyászt. Nem ér többet az én halottam, mint a te halottad. Ha így gondolta a Memorijalno Društvo „Racija 1942”, akkor egyetértünk, és köszönöm, hogy lehetőséget adott, hogy ezt kifejtsem.

Tudom én, persze, hogy abban nincs közöttünk egyetértés, hogy vajon ártatlan áldozatok-e azok a magyarok, akiket 44-45 telén gyilkoltak meg Szablyán és Csurogon (és másutt a Vajdaságban). Szögezzük le: abban egyetértés van közöttünk, hogy a 42. januári szerb (és sidó) áldozatok ártatlanok voltak, és a magyar nyilasok (és helyi segítők) razzijára gyalázatos bűntény volt, örök szégyenfolt a magyar történelmen. Beszélünk kell viszont arról, hogy a jugoszláv partizánok (és helyi segítők) 44-es vérengzése mind a mai napig tabu: míg a magyar bűnök szét vannak kürtölve, megtörtént a beismerés, a megbánás, a bűnösöket megbüntették, az emlékművek megépültek (azok megvannak), a magyarok ellen elkövetett bűnöket még mindig hallgatás övezi. Be kellene ezeket is ismerni. A magyar halottak még nincsenek eltemetve. A magyar közösség vár erre, és szerencsére talán nem is reménytelenül: a vajdasági „Anketni odbor” már 2001-ben hozzákezdett a bűntények felderítéséhez, az igazságügy-minisztérium által felállított Tömegsírokat Feltáró Bizottság folytatja a munkát, és nemrégiben a szerb és magyar tudományos akadémiák állítottak fel közös történésszabványt az események kivizsgálására.

Ez azonban egyelőre csak a hivatalos szintet érinti, és attól félek, hogy a lakossági szintig még nem szivárgott le. Az önök érveléséből is arra következtetek, hogy nehezen fogadnák el, ha a kutatás azzal a következtetéssel zárulna, hogy hasonló méretű gonosztetteket követtek el a magyarokkal szemben is. Mindegy - az igazságot meg kell ismerni. Ebben megegyezik a Memorijalno Društvo érdeke és a magyar közösségé is. A múlt sötét terheivel csak úgy lehet elbánni, ha kibeszéljük. Elég hosszú idő eltelt a gázások óta, és elég jó a viszony ma a népeink között, hogy hozzányúlhatunk ehhez a kényes kérdéshez is. Az egyetlen, amely még akadály a teljes megbékélésünknek. Őszintén. Nem számháborút folytatva, mindenáron azt bizonygatva, hogy a másik fél a nagyobb gazember.

Tudom, hogy ezek a kérdések még mindig begyógyulatlan sebeket téphetnek fel, de le kell ülnünk, és beszélünk arról is, ami fáj. Én külön feladatnak (talán küldetésemnek) tekintem, hogy ezt a párbeszédet és a megbékélést elősegítsem, és látom, hogy megvan a szándék helyben is arra, hogy megszabaduljanak a múlt sötét árnyaitól. Ha képesek vagyunk egymás halottait is megsiratni, ha képesek vagyunk arra, hogy ne egymás népeit ítéljük el, hanem a bűnt, megtettük az első lépést.

Készen állok arra, hogy találkozam önökkel, bármilyen fórumon, és megígérem, nem térek ki egyetlen kényes kérdés elől sem.

A múltat be kell vallani. Egyszer el kell kezdenünk.

Tisztelettel:

Nikowitz Oszkár